

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2013-01-15

Närvarande: F.d. justitierådet Leif Thorsson samt justitieråden Per Virdesten och Margit Knutsson.

Kränkande fotografering

Enligt en lagrådsremiss den 20 december 2012 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Viveca Lång.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Regeringen remitterade den 1 mars 2012 ett förslag till kriminalisering av kränkande fotografering. Lagrådet avstyrkte i sitt yttrande den 13 mars 2012 den föreslagna lagstiftningen, bl.a. eftersom den formellt var avsedd att omfatta endast sättet att anskaffa uppgifter (jfr 1 kap. 9 § 5 tryckfrihetsförordningen

och 1 kap. 12 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen) men i praktiken utformats så att uppgifternas innehåll skulle komma att vara avgörande. Lagstiftningen borde också enligt Lagrådets mening samordnas med frågan om spridning av integritetskänsliga bilder.

Om det ändå ansågs lämpligt att nu införa en kriminalisering av olovlig bildupptagning förordade Lagrådet att den skulle begränsas till att avse intrång i rätten till en fredad personlig sfär inom vilken olovlig avbildning är att uppfatta som ett intrång helt oberoende av bildens innehåll.

I den nu föreliggande remissen anges att regeringen i vissa avseenden inskränkt tillämpningsområdet för straffbestämmelsen och ändrat förslaget bl.a. i enlighet med vad Lagrådet anfört i sitt yttrande.

Ett centralt rekvisit i det tidigare förslaget var att gärningen skulle vara "ägnad att allvarligt kränka den fotograferades personliga integritet". Detta rekvisit finns inte med i det nu remitterade förslaget. I stället föreslås att straffansvaret endast ska omfatta fotografering på vissa i lagtexten närmare angivna platser och att kriminaliseringen bör ta sin utgångspunkt i hemfridsskyddet i 4 kap. 6 § första stycket brottsbalken. Dessutom ska krävas att fotograferingen sker i hemlighet, i enlighet med vad som gäller för olovlig avlyssning enligt 4 kap. 9 a § brottsbalken.

I det nya förslaget har lagregleringen alltså erhållit en helt annan inriktning än i det tidigare förslaget. Tillämpningsområdet

för straffbestämmelsen har därmed blivit väsentligt inskränkt, vilket bl.a. innebär att en rad situationer som gäller integritetskränkande fotografering inte kommer att vara straffsanktionerade. Att skyddet för enskildas privatliv inte kommer att vara lika starkt kan från vissa synpunkter vara problematiskt. Det saknas emellertid skäl för Lagrådet att på den grunden avstyrka förslaget. Med tanke på att det s.k. kränkingsrekvisitet inte finns med i det nu föreliggande förslaget och att fotograferingen ska ha skett i hemlighet, kan det övervägas om inte brottet i linje med olovlig avlyssning borde benämnas olovlig fotografering.

Trots de stora principiella ändringar som skett sedan det förra förslaget har den nu föreslagna lagtexten inte varit föremål för någon ytterligare remissbehandling sedan den förra lagrådsremissen. Mot bakgrund av den relativt omfattande remissbehandling som tidigare skett i ärendet får det dock anses att beredningskravet i 7 kap. 2 § regeringsformen är uppfyllt.

Som nämnts ansåg Lagrådet i sitt yttrande den 13 mars 2012 att lagstiftningen borde samordnas med frågan om spridning av integritetskänsliga bilder. I lagrådsremissen anför regeringen nu att det saknas såväl anledning som förutsättningar att nu samordna ett spridningsförbud och ett på innehållet inriktat bildupptagningsförbud. En anledning är att lagförslaget inte tar sikte på bildinnehållet utan sättet för anskaffande av uppgifter. Lagrådet har förståelse för att den av Lagrådet förordade samordningen inte sker i detta lagstiftningsärende men vill

avslutningsvis framhålla vikten av att en sådan lagstiftning övervägs (jfr SOU 2012:55 del 1 s. 433 ff. och 693 ff.).